

Hírek a külföldi élelmiszer-minőségsszabályozás eseményeiről

50/97 EU — Zöld Könyv az európai élelmiszerjogról

Az Európai Bizottság 1997. április 30-án Zöld Könyvet adott ki az élelmiszerjogról, hogy ezzel nyilvános vitát generáljon a továbbfejlesztés alapelveinek és mértékének meghatározásához. Az élelmiszerellátás biztonságát és a fogyasztóvédelmet tartva szem előtt a Zöld Könyv fő célját annak vizsgálata képezi, hogy a jelenleg érvényes előírások mennyiben felelnek meg a termelők, a forgalmazók és a fogyasztók szükségleteinek és elvárásainak, illetve, hogy adottak-e a feltételek a hatósági ellenőrzés objektivitásának és hatékonyságának biztosításához. Bár az egységes belső piac létrehozása és a Közös Mezőgazdasági Politika (CAP) végrehajtása következtében a nemzeti jogszabályok legnagyobb része közösségi szinten már harmonizálásra került, a fejlődés bizonyos mértékig egyenetlennek tekinthető. Így például még mindig nincsenek világosan megfogalmazva az élelmiszerjog alapelvei és az érintettek kötelezettségei. E hiányosság megszüntetése érdekében a Zöld Könyv kiindulópontként az alábbiak szerint határozza meg a közösségi élelmiszerjog alapvető céljait:

- a közegészségügy, a biztonság és a fogyasztó legmagasabb szintű védelme;
- a javak szabad mozgásának biztosítása a Közösség területén;
- a tudományos eredményeken és a kockázatfelméréseken alapuló jogi szabályozás;
- a versenyképesség javítása révén az exportlehetőségek bővítése;
- a Veszély Elemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok (HACCP) módszerének kötelező alkalmazása elsősorban a termelőknél és az ehhez kapcsolódó hatékony hatósági ellenőrzés;
- a jogi előírások racionális, összefüggő és felhasználó-barát jellegének biztosítása.

(World Food Regulation Review, 1997. június, 4. oldal)

51/97 USA — Kezdeményezések az országos élelmiszerbiztonsági rendszerek tökéletesítésére

Al Gore alelnök 1997. május 12-én egy ötpontos, 43,2 millió dollár költségvetéssel rendelkező tervezetet ismertetett az országos élelmiszerbiztonsági rendszerek fejlesztésére a következők szerint:

1. Javítani kell az ellenőrzést a tengeri eredetű élelmiszereket előállító üzemekben. A gyümölcs- és zöldséglevelek gyártására kiterjesztendő a

HACCP (Veszély Elemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok) rendszer alkalmazása.

2. A kutatások intenzívebbé tétele az élelmiszerek által közvetített kórokozók, illetve az élelmiszerlánc rizikófaktorainak felderítésére.
3. A riasztórendszer tökéletesítése keretében az "órhelyek" száma 5-ről 8-ra emelkedik. Ezeket a legmodernebb technológiával szerelik fel, hogy azonosíthassák a betegségeket és azok forrását.
4. Az élelmiszerek biztonságos kezelésével kapcsolatos fogyasztói tudatosság szintjének emelése az ipar, a termelői csoportok és az érdekvédelmi szervezetek együttműködésének javításával.

A forrásfelhasználás hatékonyságának növelése és a koordináció javítása érdekében a Mezőgazdasági Minisztérium (USDA), az Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA), a Betegség Ellenőrző és Megelőző Központok (CDC), valamint a Környezetvédelmi Hivatal (EPA) új kormányközi koalíciót hoz létre. (World Food Regulation Review, 1997. június, 14. oldal)

52/97 EU — Tervek az élelmiszerbiztonság további növelésére

Emma Bonino, fogyasztói ügyekért felelős főbiztos felhívta az Európai Parlament figyelmét: az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos EU-reformok nem nyújthatnak 100%-os garanciát a jövőbeli krízishelyzetek elkerülésére. A Bizottság által még februárban kilátásba helyezett reformok megvalósulását egy külön parlamenti bizottság kíséri figyelemmel. A reformokat a Parlament által előterjesztett azon kritika tette indokolttá, miszerint az Európai Bizottság nem képes megfelelően kezelni a BSE (szarvasmarhák szivacsos agysorvadása) nyomán kialakult válsághelyzetet. A tervezett reformok középpontjában az élelmiszerhigiéniai kérdések szigorú tudományos megalapozottsága, a kockázatfelmérések alapján felállított prioritási sorrend, a teljes élelmiszerlánc egységes kezelése, valamint a nemzeti ellenőrző rendszerek hivatalos auditja áll. Bonino asszony azonban kiemelte, hogy e célok valóra váltásához külön költségvetési források biztosítására lesz szükség. (World Food Regulation Review, 1997. június, 20. oldal)

53/97 Új élelmiszerhigiéniai szabványok Ausztráliában és Új-Zélandon

A higiénia és a fogyasztóvédelem prioritásait tartva szem előtt, az Ausztrál–Új-zélandi Élelmiszer Hatóság (ANZFA) nyilvánosságra hozta a javasolt élelmiszerhigiéniai szabványok első részének tervezetét, az Élelmiszerhigiéniai Alapelveket, amelyek az Élelmiszer Standard Kódex 2. kötetét képezik majd. Egyelőre a tervezet 4 szabványt javasol:

- élelmiszerhigiéniai alapelvek,
- élelmiszerfeldolgozó helyiségek és berendezések,

- az élelmiszerek kezelése és tárolása,
- mikrobiológiai kritériumok.

Az ANZFA szerint a tervezet jól tükrözi a higiénia kérdésköréhez való újszerű hozzáállást, ami nem az eddig szokásos végellenőrzésre, hanem a HACCP (Veszély Elemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok) alapelveinek maximális figyelembe vételére helyezi a fő hangsúlyt. (World Food Regulation Review, 1997. június, 28-29. oldal)

54/97 Németország — A Bundesrat megvétózta a csomagolási törvény tervezett módosítását

A német parlament felsőháza, a Bundesrat 1997. április 25-én megvétózta a kormány által a szövetségi csomagolási törvény módosítására tavaly ősszel előterjesztett javaslatokat, mondván, hogy nincs elegendő támogatás a visszaváltható italos csomagolóedényekkel kapcsolatos politika fenntartására. A kormány említett módosító javaslatai arra irányultak, hogy a német csomagolási előírások összhangba kerüljenek a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 62/94. számú EU irányelvben foglaltakkal. Ezért javasolta a kormány többek között a visszaváltható csomagolóedények alkalmazását, valamint a verseny ösztönzését az újrafelhasználás területén. Angela Merkel környezetvédelmi miniszter arra hívta fel a figyelmet, hogy a módosítási javaslatok elutasítása miatt Németország szankciókra számíthat az Európai Unió részéről. (World Food Regulation Review, 1997. június, 8-9. oldal)

55/97 USA — Elfogadhatatlan az EU-ban életbe léptetett baromfi import tilalom

Több hónapig tartó tárgyalássorozatot követően 1997. április 30-án sikerült megkötni az Egyesült Államok és az Európai Unió között az állatorvosi ekvivalencia egyezményt, ami az állati termékek (vöröshúsok, tojás, tejkecskék) transzatlanti kereskedelmének megkönnyítését szolgálja. A felek azonban nem tudtak megegyezni egymás állatorvosi ellenőrző rendszerei egyenértékűségének elismerésében a baromfiágazat területén. Sok vitára ad alkalmat az EU által 1997. május 1-től bevezetett baromfibevezetési tilalom is, ami miatt az USA nagy valószínűséggel hivatalosan is panaszt emel a Világkereskedelmi Szervezetnél (WTO). Az amerikai Mezőgazdasági Minisztérium munkatársa szerint évi 50 millió dolláros exportkiesést is okozhat ez a tilalom, ami "teljességgel elfogadhatatlan". (World Food Regulation Review, 1997. június, 15. oldal)

56/97 London — Az új kormány elkötelezi magát az élelmiszer-biztonság mellett

Földcsuszamlásszerű politikai győzelmét követően az új munkáspárti kormány 1997. május közepén kinyilvánította, hogy "nyílt és átlátható" politikát kíván folytatni az élelmiszerbiztonság területén, egyelőre azonban nem kötelezi el magát egy új élelmiszer hivatal felállítása mellett. Az utóbbi években az élelmiszerbiztonság kényes kérdésnek számít az Egyesült Királyságban, mivel az *E. coli* 0157:H7 és a *Salmonella* gyakran okozott megbetegedést, amellet mindmáig nem tisztázott a BSE (szarvasmarhák szivacsos agysorvadása) emberre való veszélyessége. Széles körű társadalmi konzultáció keretében az új kormány észrevételeket és javaslatokat vár annak biztosítására, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos politika mindenben alátámassza a közegészségügyi követelményeket. (World Food Regulation Review, 1997. június, 12-13. oldal)

57/97 Moszkva — Az import élelmiszereket orosz nyelvű jelöléssel kell ellátni

Egy tavaly decemberben kiadott rendelet megköveteli a kiskereskedőktől, hogy valamennyi importált élelmiszer-készítmény címkéjén – orosz nyelven – tüntessék fel a következő információt: név, gyártó, származási ország, tömeg, összetevők, energiatartalom, lejáratási idő, felhasználási és tárolási tudnivalók. Az intézkedést mindenki üdvözölte, mivel a fogyasztók szívesebben vásárolják az orosz felirattal ellátott termékeket. A végrehajtásért közvetlenül felelős kiskereskedők azonban – a munka nagy volumenére hivatkozva – halasztást kértek. Ezt a kérdést figyelmen kívül hagyva, az orosz kormány – a fogyasztóvédelem szempontjait tartva szem előtt – megkezdte a rendelet végrehajtásának szigorú ellenőrzését. (World Food Regulation Review, 1997. június, 12. oldal)

58/97 London – Marad a brit marhahústra kivetett exporttilalom

A tanácsadó testületként funkcionáló Állatorvosi Tudományos Bizottság 1997. június 11-én elutasította az Egyesült Királyság javaslatát, hogy kezdjék meg a brit marhahús exporttilalmának feloldását. Ez a javaslat azokra a szarvasmarha-állományokra vonatkozott volna, amelyek igazoltan mentesek a BSE-től (szivacsos agysorvadás). A Bizottság azonban nem találta elégségesnek a rendelkezésre álló tudományos bizonyítékokat és információt, mivel arra is garanciát kell nyújtani, hogy az Egyesült Királyságban etetett takarmányok nem tartalmazzanak a BSE terjesztéséért felelőssé tett kérődző proteint. Jack Cunningham brit mezőgazdasági miniszter az elutasítást követően sem adja fel a reményt: olyan új javaslat kidolgozását tervezi, miszerint az 1996. augusztus 1. után született állatok húsa esetében minden

további nélkül feloldható az exporttilalom, mivel addigra kivonták a forgalomból a hús- és csontlisztet tartalmazó takarmányokat és életbe léptették a „szarvasmarha útleveleket” is, amelyek teljes nyomon követést tesznek lehetővé a születéstől egészen a vágásig. (World Food Regulation Review, 1997. július, 11. oldal)

59/97 EU – Az élelmiszer-besugárzás közösségi szintű szabályozására lehet számítani

Egy svéd parlamenti felszólalás nyomán – több éves hallgatás után – végre megtört a jég az élelmiszerek besugárzásának jogi szabályozásával kapcsolatban. Figyelembe véve a Bizottság még 1989-ben előterjesztett javaslatait – akkoriban az élelmiszerek tartósítási célú besugárzása újdonságnak számított – most általános szabályokat fognak kidolgozni a besugárzást végző eszközökről, a kezelés feltételeiről és adminisztrációs rendszeréről, a szabályozásról és az ellenőrzésről, a jelölésről, az importról, továbbá a nem EU tagállamokban levő besugárzó létesítmények jóváhagyásáról. A kidolgozásra kerülő irányelv tartalmazni fogja azon élelmiszerek előzetes jegyzékét is, amelyek besugárzása engedélyezett. A Bizottság szerint elsősorban a fűszerek és a gyógynövények tartoznak ebbe a körbe. A pozitív lista megjelenéséig a tagállamok saját nemzeti előírásaikat alkalmazhatják, így korlátozhatják vagy akár be is tilthatják a besugárzott élelmiszerek feldolgozását és forgalmazását. Kötelező azonban a besugárzott élelmiszer-alkotórészek jelölése a címkén, függetlenül attól, hogy milyen mennyiséget tartalmaz azokból az adott élelmiszer. (World Food Regulation Review, 1997. július, 5. oldal)

60/97 A Codex Alimentarius növekvő közegészségügyi jelentősége

Az utóbbi időben jelentős növekedés következett be az élelmiszerek világkereskedelmében, ami nyomtatékosan felveti a fogyasztóvédelem és a tisztességes piaci viszonyok fontosságát. Felértékelődik tehát az élelmiszer-világszabványok kidolgozásával foglalkozó Codex Alimentarius Bizottság (CAC) szerepe. Fritz Käferstein, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) Élelmiszer-biztonsági és Támogatási Programirodájának igazgatója tanulmányában részletesen kifejti: nem elég, ha a CAC állandóan továbbfejleszti szervezetét és növeli teljesítményét, hanem a kor kihívásainak megfelelően fokoznia kell a hatékonyságot is. Mivel a CAC egyre intenzívebben együttműködik a Világkereskedelmi Szervezettel (WTO), az egészségügynek is az eddigieknél sokkal aktívabban részt kell vennie a munkában. A WTO-nak nem csak általában szükséges támogatnia a Codex Bizottságot, hanem külön-külön az egyes tagállamokat is segítenie kell a

nemzeti élelmiszerszabályozás modernizálásában, továbbá a Codex szabványok, irányelvek és más ajánlások végrehajtásában. (World Food Regulation Review, 1997. július, 21-23. oldal)

61/97 Németország – Várhatóan új, EU-konform csomagolási törvényt fogad el a Bundesrat

Miután a Parlament felsőháza 1997. áprilisában megvétózta a szövetségi csomagolási törvény tervezetét, Helmut Kohl kancellár kabinetje olyan módosítási javaslatokat dolgozott ki, amelyek lehetővé teszik a Bundesrat egyetértésének elnyerését. A tervezett változtatások legfőbb célja, hogy a hatályos német előírások összhangban legyenek a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 62/94. számú EU Irányelv rendelkezéseivel. Az új törvény minden eszközzel támogatni kívánja az ún. Green Dot programot, amely a csomagolóanyagok összegyűjtésének és újrafelhasználásának hatékonyságát hivatott elősegíteni a magánszektorban. A Bundesrat várhatóan 1997. június elején szavaz a módosításokról. Angela Merkel környezetvédelmi miniszter megerősítette, hogy a szövetségi államok közötti konszenzus elérésére törekszik. (World Food Regulation Review, 1997. július, 7-8. oldal)

62/97 USA – HACCP-modell és kézikönyv a gyakorlati bevezetéshez

A Clinton elnök által 1996. július 6-án bejelentett új rendelkezés valamennyi vágóhíd és élelmiszerfeldolgozó létesítmény számára kötelezővé teszi a HACCP (Veszély Elemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok) rendszer alkalmazását. Legkésőbb 2000. január 25-ig az Egyesült Államok összes kis- és nagyüzemében be kell vezetni egy hatékony HACCP rendszert, amely a Mezőgazdasági Minisztérium Élelmiszerbiztonsági és Ellenőrző Szolgálat (FSIS) szerint az élelmiszertermelés biztonsági kérdéseinek „leglogikusabb és legtudományosabb megközelítése”. A rendelkezések gyakorlati megvalósítását megkönnyítendő a FSIS 1997. május 27-én nyilvánosságra hozott 13 általános HACCP-modellt, továbbá egy kézikönyvet a HACCP munkatervek elkészítéséhez, valamint egy kockázati és szabályozási útmutatót a hús- és baromfiipari termékek számára. (World Food Regulation Review, 1997. július, 15-16. oldal)

63/97 ENSZ – Egyre növekszik a kólifertőzések száma

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) adatai szerint világszerte növekszik az *E.coli* 0157:H7 baktérium által okozott és az élelmiszerekkel terjedő megbetegedések száma. A korábbi véleményekkel ellentétben nem csak a romlott hús terjeszti a kórt, hanem számos más élelmiszer is, sőt nem zárható ki az állatokkal vagy a trágyával való érintkezés útján, illetve az emberről

emberre történő közvetlen terjedés lehetősége sem. Különös figyelmet kell fordítani a friss zöldségfélékre, a pasztőrözetlen gyümölcslelre, továbbá a joghurtra és a majonézre. Megnehezíti a védekezést, hogy az *E.coli* megglehetősen rezisztenciát mutat a savas kémhatású környezettel szemben. (World Food Regulation Review, 1997. július, 13-14. oldal)

64/97 EU – Nem egyértelmű az újszerű élelmiszerek szabályozása

Az Európai Parlament véleménye szerint nagyfokú jogi bizonytalanság tapasztalható az újszerű élelmiszerek szabályozásával, nevezetesen a 258/97/EC számú rendelettel kapcsolatban. Az elfogadott parlamenti határozat rámutat, hogy például a genetikailag módosított élelmiszerekre és élelmiszer-összetevőkre vonatkozó előírások olyan széleskörű értelmezésre adnak lehetőséget, ami nagy zavart okoz a termelők, a fogyasztók és az engedélyező hatóságok körében egyaránt. Martin Bangemann, a Bizottság élelmiszeripari megbízottja szerint a rendelet teljes átdolgozásra szorul, mivel jelenlegi formájában alkalmatlan feladatának betöltésére. (World Food Regulation Review, 1997. július, 5-6. oldal)

65/97 USA – Psyllium-héj a szívkoszorúér-megbetegedések ellen

A Kellogg Vállalat javaslata alapján az Élelmiszer és Gyógyszer Hatóság (FDA) is támogatja egy olyan egészségügyi jellegű felirat alkalmazását, amely kapcsolatot állapít meg a Psyllium (különböző élelmiszerekben és kenyerekben használt gabonaféle) héjában található vízdoldható rost és a szívkoszorúér-megbetegedések csökkent kockázata között. Az FDA szerint megfelelő tudományos bizonyítékok támasztják alá, hogy a szóbanforgó rost – telített zsírsavakban és koleszterinben szegény étrend részeként, a vér koleszterin szintjének csökkentése révén – valóban mérsékelheti a szívbetegségek kockázatát. (World Food Regulation Review, 1997. július, 15. oldal)

66/97 London – A címkén feltétlenül jelölni kell a genetikailag manipulált összetevőket

Jeff Rooker élelmiszerbiztonsági miniszter szerint világos és félreérthetetlen jelölést kell alkalmazni minden olyan élelmiszer címkéjén, amelyik genetikailag módosított alkotórészeket tartalmaz. Ez az információ elengedhetetlenül szükséges a fogyasztók számára ahhoz, hogy valóban saját akaratuk szerint választhassák ki a nekik legjobban megfelelő élelmiszert – jelentette ki a miniszter. (World Food Regulation Review, 1997. július, 12. oldal)

67/97 EU – A genetikailag módosított szervezetekről szóló direktíva kibővítése kötelezővé teszi a jelölést

Figyelembe véve a korábbi módosítási javaslatokat az Európai Bizottság úgy döntött, hogy az élelmiszergyártóknak külön jelöléssel kell ellátniuk a genetikailag módosított szervezeteket (GMOs) tartalmazó készítményeket (lásd: a 220/90/EEC számú irányelvhez csatolt új, III. Melléklet). Az új jogszabály azt viszont nem követeli meg a gyártóktól, hogy biztosítsák: a megkülönböztető jelölés végigkíséri a terméket, amint az áthalad a szokásos kereskedelmi csatornákon. Az új módosítás előírja: „A címkén vagy a kísérő dokumentumban jelölni kell, hogy az adott termék genetikailag módosított szervezeteket tartalmazhat vagy azokból tevődhet össze.” A GMOs gyártóinak bizonyos, a molekuláris összetételre vonatkozó adatokat is közölniük kell egy esetleges regisztrálás céljából. A tagállamoknak 1997. július 31-ig kell beépíteniük az új előírásokat saját nemzeti törvényeikbe. Várhatóan még ez év végéig további előírások kibocsátására kerül sor, amelyek tartalmazni fogják a biotechnológiai termékekre vonatkozó alapelveket, minden, GMOs-t tartalmazó készítmény speciális jelölését kötelezővé teszik, továbbá meg fogják követelni a farmerektől, hogy külön kezeljék a genetikailag manipulált magvakból előállított terményeket. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 25. oldal)

68/97 ENSZ – A Codex Bizottság munkájába is begyűrűznek a politikai szempontok

Habár az ENSZ Codex Alimentarius Bizottsága (CAC) a politikától teljesen független testületként definiálja önmagát, a szervezet 1997. június 23-28. között Genfben megtartott, 2 évenként esedékes konferenciáján a politikai szempontok nagyon is jelentős szerepet játszottak. A politikai jellegűvé fajult vitákban gyakran került szembe egymással az Egyesült Államok és az Európai Unió, illetve – váltakozó előjellel – a fejlett és a fejlődő országok tömbje. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO), valamint az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO) minden erőfeszítése ellenére ezek a szócsaták gyakran meghiúsították az egyes napirendi pontok érdemi tárgyalását. A sok veszekedés nyomán a CAC elhatározta: felülvizsgálja az eljárásrendet, hogy a jövőben a felesleges viták elkerülésével több idő jusson a technikai jellegű megbeszélésekre. E gondolat jegyében létrehoztak egy bizottságot, melynek elsődleges feladata a konszenzus könnyebb elérését lehetővé tevő eljárások kidolgozása. Többen rámutattak arra, hogy sok fejlődő ország nem rendelkezik elegendő pénzügyi és technikai erőforrással ahhoz, hogy a mostaninál aktívabb részt vállaljon a CAC munkájában. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 21-22. oldal)

69/97 USA – Hatékony intézkedések szükségesek az étrendi kiegészítők biztonsága érdekében

Az 1994. októberében hatályba lépett „Étrendi Kiegészítők Egészségügyi és Tájékoztatási Törvénye” (DSHEA) a fogalmi meghatározásokon túlmenően a gyártókra ruházta a biztonság garantálásának felelősségét, jelölési követelményeket állított fel és előírta a Jó Gyártási Gyakorlat szabályainak kidolgozását. A törvény intézkedett egy elnöki bizottság létrehozásáról is, melynek feladata az étrendi kiegészítők jelölésével kapcsolatos kérdések tanulmányozása, továbbá javaslatok kimunkálása a címkén szereplő reklámüzenetekre vonatkozóan. Ez a bizottság az 1997. június 24-én kiadott jelentéstervezetében felszólítja az Élelmiszer és Gyógyszer Hatóságot (FDA), hogy „szilárd és megbízható kényszerítő intézkedések” segítségével szerezzen érvényt a biztonsági előírásoknak, megjegyezve, hogy a szükséges tudományos háttér biztosításához az FDA-nak további pénzügyi forrásokra lehet szüksége. A végleges formába öntött jelentés 1997. szeptemberében kerül Clinton elnök elé. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 13-14. oldal)

70/97 London – Ésszerűsítési javaslatok az élelmiszerszabályozás korszerűsítésére

Csaknem 100, az Egyesült Királyság egyes kormánysszerveire lebontott probléma meghatározást, továbbá politikai javaslatot és ajánlást tartalmaz az Országos Élelmiszer Szövetség (NFA) által kiadott, „Milyen élelmiszereket érdemlünk?” című jelentés, amelyet 50 országos szervezet hagyott jóvá. A tanulmány felsorolja a jelenlegi élelmiszerpolitika hiányosságait és ésszerű, világos javaslatokat tesz azok jövőbeli megoldására. Így például elengedhetetlennek tartja az állati takarmányok átfogó szabályozását, továbbá a hús- és csontlisztet tartalmazó készletek EU-szintű megsemmisítését. A jelentés publikálására közvetlenül azt követően került sor, hogy a kormány kinyilvánította szándékát egy Élelmiszer Hivatal létrehozására. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 12. oldal)

71/97 London – A vágóhídi hulladékok elégetése nem terjeszti a BSE-t

A Környezetvédelmi Hivatal megállapítása szerint az emberek egészségére nézve – a BSE (szarvasmarhák szivacsos agysorvadása) terjedése szempontjából – nem jelent számottevő kockázatot a kiselejtezett állatok maradványainak erőművekben történő elégetése. Annak valószínűsége ugyanis, hogy egy személy Creutzfeldt-Jakob betegséget kapjon, nem több, mint 1 a 30.000 millióhoz. Ez kereken 3000-szer kisebb esélyt jelent annál, hogy valakit villámcsapás öljön meg. A BSE-válság kitörése előtt született mintegy másfél millió szarvasmarha levágásakor 220 ezer tonna hús- és

csontliszt, valamint 122 ezer tonna faggyú keletkezik, melyek hasznosításának egyik módja lehet az energiatermelést szolgáló elégetés. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 11-12. oldal)

72/97 Japán – Megnövekedett érdeklődés az ISO 14000 iránt

Hirtelen megnövekedett a japán élelmiszer- és italgyártók érdeklődése a környezetirányítási rendszerek ISO 14000 szabványsorozat szerinti tanúsítása iránt. Egyesek csupán reklámcélokból törekednek a tanúsítás megszerzésére, míg másokat a tengerentúli – különösen európai – leányvállalataik versenyképességének növelése motivál. Nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy az 1997. április 1-én hatályba lépett Csomagolóanyag Törvény megköveteli az élelmiszerek és egyéb fogyasztási cikkek csomagolóedényeknek újrahasznosítását. A japán élelmiszergyártók közül először a Kirin Sörgyár kapta meg 1997. májusában az ISO 14001 szerinti tanúsítást. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 9-10. oldal)

73/97 EU – Nem odázható tovább az étrendi kiegészítők egységes szabályozása

Az Egészséges Termékek Gyártóinak Európai Szövetsége (EHPM) kezdeményezésére 1997. szeptember 23-án konferenciát rendeztek Brüsszelben az étrendi kiegészítőkkel kapcsolatos jövőbeli szabályozás lehetőségeiről. Az Európai Bizottság még 1997. júniusában vitairatot adott ki e tárgyban, ami gyakorlatilag az első lépést jelenti a vitaminok és az ásványi kiegészítők EU-szintű jogi szabályozása felé. Jelenleg ugyanis még nem létezik egységes európai politika az étrendi kiegészítők vonatkozásában, ami számtalan kereskedelmi jellegű problémát okoz. (World Food Regulation Review, 1997. augusztus, 8. oldal)

74/97 EU – Egységes politikát kell alkalmazni a genetikailag módosított szervezetekre

Eddig még nincs megnyugtatóan rendezve a genetikailag módosított szervezeteket (GMOs) tartalmazó termékek jelölése, ezért az Európai Bizottság 1997. július 23-án egy előzetes tervet fogadott el a következő alapelvekkel:

- Speciális jelölést kell alkalmazni minden GMOs-t tartalmazó, illetve azokból előállított terméken.
- A jelölés legyen világos, tárgyyszerű és minden részrehajlástól mentes, hogy megfelelően tájékoztathassa a fogyasztót.
- A visszaélések elkerülése végett szigorúan ragaszkodni kell a tudományos tényekhez, messzemenően figyelembe véve az EU nemzetközi kötelességeit is, azaz nem szabad diszkriminálni az egyes termelőket.

- A jelölések alkalmazása ne okozzon szükségtelen anyagi terheket a gyártók számára.
- Tekintettel a biotechnológia állandó fejlődésére, a jelölési előírásokat rugalmasan kell kezelni, amiért elsősorban a Bizottság felelős.

Az új jelölési politika keretében háromféle címke alkalmazása látszik megvalósíthatónak: 1) a gyártók önténtes alapon kinyilváníthatják, hogy termékeik nem tartalmaznak GMOs-t; 2) kötelező jelölni, ha a termékben genetikailag módosított összetevő van jelen; végül 3) ugyancsak kötelező felhívni a vásárló figyelmét arra, ha a termék GMOs-t tartalmazhat. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 5-6. oldal)

75/97 London: Az étrendi kiegészítők jelölése gyakran hamis és félrevezető

Egy független fogyasztóvédelmi szervezet, az Élelmiszer Bizottság úgy találta, hogy az étrendi kiegészítők címkéjén gyakran jelennek meg félrevezető és illegális egészségügyi kijelentések. Összesen 314 vitamint és egyéb készítményt megvizsgálva arra a megállapításra jutottak, hogy közülük legalább 60-nak a címkéje tartalmazott nyilvánvalóan orvosi jellegű reklámüzenetet a termék fogyasztásának egészségügyi előnyeiről, ami sérti az élelmiszerjelölési előírásokat és a Gyógyszer törvényt. Még nagyobb a potenciálisan félrevezető jelölések aránya, pl.: „csökkenti a testsúlyt”, „megelőzi a cukorbetegséget és a rákot”, vagy gyógyítja a szívbetegséget, a maláriát és az AIDS-et”. A bármely betegség megelőzéséről vagy gyógyításáról szóló reklámüzenetek kizárólag akkor tekinthetők törvényesnek, ha az adott termék rendelkezik az orvosi engedély számával, amelyet az Egészségügyi Minisztérium Gyógyszerhivatala (MCA) ad ki. Az MCA szerint orvosi jellegű reklámüzenetek az alábbiak:

- csökkenti a koleszterinszintet,
- erősíti az immunrendszert,
- megvéd bizonyos betegségektől,
- fogyasztása előnyös egy bizonyos betegségben szenvedők számára.

A fenti megállapítások csak engedéllyel tüntethetők fel a címkén és az ilyen termékek gyógyászati készítményeknek minősülnek. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 13. oldal)

76/97 Ausztrália: A fogyasztót figyelmeztetni kell a méhpempő esetleges veszélyeire

A méhpempő fogyasztása komoly asztmás és allergiás tüneteket válthat ki – ezt a megállapítást vontta le a közös Ausztrál–Új-zélandi Élelmiszer Hatóság (ANZFA), miután az utóbbi években 3 haláleset következett be. Az étrendi

kiegészítőként széles körben alkalmazott méhpempőt már eddig is csak az alábbi figyelmeztető felirattal volt szabad forgalomba hozni: „E TERMÉK FOGYASZTÁSA NEM AJÁNLOTT ASZTMÁBAN VAGY ALLERGIÁBAN SZENVEDŐ SZEMÉLYEK SZÁMÁRA, MIVEL SÚLYOS REAKCIÓKAT VÁLTHAT KI.” Ezt a figyelmeztetést 1997. szeptember 1-től kezdődően a következőkkel kell kiegészíteni: „E TERMÉK MÉHPEMPŐT TARTALMAZ, AMELY – JELENTÉSEK SZERINT – SÚLYOS ALLERGIÁS REAKCIÓKAT, SŐT EGYES ESETEKBE HALÁLT IS OKOZHAT, KÜLÖNÖSEN ASZTMÁBAN ÉS ALLERGIÁBAN SZENVEDŐ SZEMÉLYEKNÉL.” A figyelmeztető feliratokat 3 mm-es betűkkel, közvetlenül a termék neve után kell feltüntetni. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 3. oldal)

77/97 London: Kormányrendeletek az élelmiszerbiztonság fokozására

Az Egyesült Királyság kormánya 1997. július 31-én olyan átmeneti intézkedéseket jelentett be, amelyek célja a lakosság élelmiszerekkel kapcsolatos aggodalmainak eloszlatása és az élelmiszerbiztonság kérdésének előtérbe állítása addig, amíg – előre láthatóan a jövő évben – létre nem jön egy független Élelmiszer Hivatal. Az átmeneti időszakban Jeff Rooker élelmiszerbiztonsági és Tessa Jowell közegészségügyi miniszter közösen vállal felelősséget a lakosság maximális védelméért. Felállítanak egy kommunikációs irodát is, amely az ételmérgezések okainak kiderítésével és a fogyasztók megfelelő tájékoztatásával foglalkozik majd. A szakértők munkájának összefogására és az említett Élelmiszer Hivatal felállításának előkészítésére 1997. szeptember 1-től működik a Közös Élelmiszerbiztonsági és Szabványosítási Munkacsoport. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 11-12. oldal)

78/97 USA – A genetikailag manipulált élelmiszerek ne minősülhessenek bioterméknek

A Mezőgazdasági Minisztérium várhatóan 1997. végéig javaslatot dolgoz ki az organikus úton előállított és feldolgozott élelmiszerek első egységes nemzeti szabványaira. Ennek kapcsán a Biotermékek Szabványosításának Országos Testülete annak a reményének adott hangot, miszerint a genetikailag módosított szervezeteket (GMOs) tartalmazó készítmények nem minősülhetnek majd biotermékeknek. Véleményük szerint ugyanis a fogyasztók túlnyomó többsége elvárja, hogy a biotermékek ne tartalmazzanak semmiféle genetikailag manipulált szervezetet. Ebben a felfogásban a GMOs szintetikus anyagoknak minősülnek. A vitának nemzetközi jelentősége is van,

mivel az Európai Unió nem tekinti forgalmazás szempontjából bioterméknek azokat, amelyek bármiféle GMOs-t tartalmaznak. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 16-17. oldal)

79/97 Ausztrália: Új önkéntes gyakorlati kódex

Az Ausztrál–Új-zélandi Élelmiszer Hatóság (ANZFA) – a két ország élelmiszeripari és egészségügyi szakértőivel, a fogyasztói érdekvédelmi szervezetekkel, valamint a szakminisztériumokkal folytatott konzultációt követően – önkéntes gyakorlati kódexet dolgozott ki a gluténmentes, illetve az alacsony gluténtartalmú élelmiszerek előállításához. A Jó Gyártási Gyakorlatnak (GMP) tekinthető kódex alkalmazása a HACCP alapelvein nyugszik és hozzásegíti a gyártókat ahhoz, hogy termékeik megfeleljenek az ausztrál élelmiszerjogi előírásoknak. Ugyanez vonatkozik az új-zélandi élelmiszergyártókra is. Előkészületben van a gluténmentes és az alacsony gluténtartalmú élelmiszerek közös ausztrál–új-zélandi szabványa, aminek végleges kidolgozása után esetleg szükségessé válhat a mostani önkéntes gyakorlati kódex felülvizsgálata. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 10. oldal)

80/97 USA – Javaslat a koffein tartalom feltüntetésére

Tudósok és fogyasztói szervezetek egy csoportja 1997. július 31-én azzal a kéréssel fordult az Élelmiszer és Gyógyszer Hatósághoz (FDA), hogy követeljék meg a gyártóktól az élelmiszerek és az italok koffein tartalmának feltüntetését a címkén. Kérésüket azzal támasztották alá, hogy a koffein enyhén kábító hatású, abortuszt és egyéb egészségügyi problémákat okozhat, tehát a fogyasztónak joga van ismerni az egyes készítmények koffein tartalmát. Nehezíti a tisztánlátást, hogy ugyanazon termékek különböző márkái is igen eltérő mennyiségben tartalmaznak koffeint: így például a Dannon kávéjoghurt koffeintartalma bőven megfelel egy üveg Coca-Coláénak, ezzel szemben a Cappuccínó joghurt egyáltalán nem tartalmaz koffeint. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 19. oldal)

81/97 EU – A dán kormány félti az ózonréteget

A Bizottság javaslatot tett az élelmiszergyártáshoz felhasznált extrakciós oldószerekről szóló 344/88/EEC számú irányelv módosítására, ami többek között kiterjedne a tetrafluoroetán használatának engedélyezésére is. A Miniszterek Tanácsának 1997. április 23-i ülésén azonban – bár az Élelmiszertudományi Bizottság támogatta a javaslatot –, a dán küldött ellenszavazattal élt. Azt ugyan elismeri a dán kormány, hogy a tetrafluoroetán, mint oldószer semmiféle kockázatot nem jelent az emberi egészségre nézve, de

mint üvegházhatást okozó gáz, súlyosan károsíthatja a Föld ózonrétegét. Az Európai Parlament 1997. július 15-én foglalkozott a kérdéssel és akkor került sor szavazásra is. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 7-8. oldal)

82/97 USA: Élelmiszer-marketing az Interneten – szabályozási és jogi kérdések

Az élelmiszergyártók egészen a legutóbbi időkig a televízióban, a rádióban és az írott sajtóban reklámozhatták termékeiket. Mára azonban alaposan megváltozott a helyzet: a marketing stratégia területén szinte határtalan távlatokat nyit meg az Internet. A termelők ma már nyitnak egy honlapot és azon reklámozzák az új élelmiszereket. Christopher G. Lang, egy bostoni ügyvédi iroda munkatársa cikkében sorra veszi az Internet segítségével történő terméknépszerűsítés jogi és technikai buktatóit, kiemelve, hogy a jelenlegi jogi szabályozás bizonytalanságai miatt a termelőknek igen körültekintően kell eljárniuk, ha bármilyen anyagot kívánnak hozzáférhetővé tenni az Interneten. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 22-23. oldal)

83/97 EU – Szigorú vágóhídi előírásokkal a BSE ellen

A mezőgazdasági miniszterek úgy döntöttek, hogy az Európai Unió egész területére kiterjesztik az Egyesült Királyság által a BSE (szarvasmarhák szivacsos agysorvadása) elleni küzdelem jegyében elfogadott vágóhídi előírásokat, megelőzve ezzel a tagállamok közötti súlyos nézeteltéréseket. Jack Cunningham brit mezőgazdasági miniszter elégedettségének adott hangot jelezve, hogy London betiltani készült minden olyan marhahús importját, amely nem a brit szabványoknak megfelelő vágóhidakról származik. A brit intézkedések hatékonyságát mutatja az a tény is, hogy a szigetországban folyamatosan csökken a BSE előfordulása. (World Food Regulation Review, 1997. szeptember, 24. oldal)

A hírekben közöltek háttéranyagai a megadott számok alapján a KÉKI-QUALINFORM-nál megrendelhetők.